Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

[redacted]

Directoraat Generaal
Landelijk Gebied en Stikstof

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Ons kenmerk
DGLGS / 107276213

Datum 9 juli 2026
Betreft Reactie brief aan vaste commissie LVVN Programma Maatwerkaanpak PAS-melders

Geachte mevrouw [redacted],

Op 28 mei 2026 schreef u de vaste commissie LVVN van de Tweede Kamer aan over de opvolger van het legalisatieprogramma PAS-melders. De commissie heeft uw brief met mij gedeeld en gevraagd om hierop te reageren.

Allereerst wil ik stilstaan bij de situatie waarin u, uw familie en andere naasten uit uw omgeving zich al jaren in bevinden. Ondanks dat u gedurende het Programma Aanpak Stikstof (PAS) de op dat moment juiste stappen ondernam, zit uw bedrijf sinds het vallen van de PAS in 2019 nog steeds zonder de juiste vergunning. Ik kan mij voorstellen dat dit veel onzekerheid voor u en uw naaste omgeving gebracht heeft. Uw brief raakt mij. Daarom vind ik het ook belangrijk om u en alle andere PAS-melders zo snel mogelijk perspectief te bieden.

U staat in uw brief stil bij het onrechtmatig handelen van de overheid en de langdurige gevolgen die zulk handelen heeft. Het kabinet erkent dat in het verleden fouten zijn gemaakt in de uitvoering rondom het PAS, wat geleid heeft tot onverbindendheid van de vrijstelling van de vergunningplicht voor PAS-melders, en dat dit voor PAS-melders, waaronder uzelf, tot ernstige onzekerheid heeft geleid.

Het is voor mij dan ook belangrijk om als minister perspectief en zekerheid te bieden aan alle agrarisch ondernemers en specifiek aan de PAS-melders. Ik ben ervan overtuigd dat het kabinet een grote stap hierin zet met de combinatie van het maatregelpakket uit de Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof aangevuld met het Programma Maatwerk PAS-melders.

Met de maatregelen uit de Taskforce zetten we een stap om provincies te helpen bij het onderbouwen van additionaliteit en zo vergunningverlening weer mogelijk te maken. Echter, wat nodig is voor het aantonen van additionaliteit is afhankelijk van een onderbouwing en zo nodig aanvullende maatregelen per gebied. Ik dring er bij de bevoegde gezagen op aan om op zo kort mogelijk termijn hierin stappen te zetten. De provincie Overijssel is als bevoegd gezag aan zet om dit voor uw gebied te doen.

Directoraat Generaal
Landelijk Gebied en Stikstof

Ons kenmerk
DGLGS / 107276213

Het Programma Maatwerk PAS-melders heeft als doel om uiterlijk 1 maart 2028 per dossier helder te hebben welke route naar een legale situatie realistisch en uitvoerbaar is. Beoogd wordt dat een structurele oplossing uiterlijk 31 december 2030 gerealiseerd is. Ik erken dat dit later is dan voorzien tijdens het eerdere legalisatieprogramma PAS-melders. Tegelijkertijd is het eerlijke verhaal dat er tijd nodig is voor het maatregelenpakket van de Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof om tot geborgd natuurherstel te komen om vergunningverlening mogelijk te maken zodat uw bedrijf weer in een legale situatie kan komen. Niet overal zal additionaliteit op korte termijn kunnen worden aangetoond. Daarom zetten Rijk en provincies alles op alles om te kunnen blijven afzien van handhaving voor alle PAS-melders.

U geeft aan dat drie opties voor maatwerk uit het programma vaak of geen mogelijkheid zijn. Echter, naast de door u aangehaalde oplossingen verplaatsing, omschakeling of beëindiging biedt het programma nog meer maatwerkoplossingen zoals extensivering of andere aanvullende mogelijkheden om tot een oplossing te komen. Rijkszaakbegeleiders staan u en andere PAS-melders, indien gewenst, bij in de zoektocht naar een oplossing die het beste bij de bedrijfsspecifieke situatie past.

Ik wil u nogmaals bedanken dat u de moeite heeft genomen om de vaste commissie LVVN van de Tweede Kamer aan te schrijven met uw situatie. Zoals hierboven aangegeven zet ik mij samen met de provincies ervoor in om voor en met alle PAS-melders een structurele oplossing te vinden.

Hoogachtend,

[redacted]

Jaimi van Essen
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur